

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра анатомії і фізіології людини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи медичних знань і охорони здоров'я

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

6.010102 «Початкова освіта»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Основи медичних знань і охорони здоров'я» для студентів галузі знань 0101
Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта».

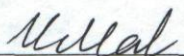
Розробники:

Петренко Олексій Олександрович, кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) анатомії і фізіології людини

Протокол від “27” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри анатомії і фізіології людини

 - (І.М. Маруненко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

зподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

© Петренко О.О., 2014 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни	4 ст.
2.	Мета та завдання навчальної дисципліни	5 ст.
3.	Програма навчальної дисципліни	6 ст.
4.	Структура навчальної дисципліни	9 ст.
5.	Навчально-методична карта дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я»	10 ст.
6.	Теми практичних занять	11 ст.
7.	Самостійна робота	13 ст.
8.	Індивідуальні завдання	14 ст.
9.	Методи навчання	16 ст.
10.	Методи контролю	16 ст.
11.	Розподіл балів, які отримують студенти	18 ст.
12.	Методичне забезпечення	18 ст.
13.	Питання до модульного контролю	18 ст.
14.	Рекомендована література	22 ст.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>0101 Педагогічна освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта».	
	Напрямок підготовки <u>6.010102 «Початкова освіта»</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		2-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>«бакалавр»</u>	14 год.	год.
		Практичні	
		14 год.	год.
		Модульний контроль	
		4 год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	
		Вид контролю:	
	ПМК	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомити студентів з основними медичними маніпуляціями та навчити правильному їх проведенню, висвітлити причини виникнення, симптоматику та профілактику деяких соціально небезпечних, в т.ч. інфекційних захворювань, а також забезпечити підготовку до надання першої (долікарської) медичної допомоги при нещасних випадках і невідкладних станах.

Згідно з вимогами програми студенти повинні знати:

- основи анатомії та фізіології організму людини;
- морфо-функціональні особливості організму дітей в різні вікові періоди;
- питання загальної та особистої гігієни;
- основні ознаки патологічних станів у дітей різного віку
- ознаки клінічної та біологічної смерті;
- основи проведення реанімації;
- основи надання допомоги при деяких патологічних станах (опіках, відмороженнях, ушкодженнях електричним струмом, хімічних опіках, синдромі тривалого здавлення, отруєннях, переломах, кровотечах, травматичному шоку, пораненнях тощо) і раптових захворюваннях, в звичайних умовах та в екстремальних ситуаціях;
- основи долікарської діагностики, класифікацію раптових захворювань (в тому числі епідемічних процесів) та патологічних станів;
- техніку надання долікарської допомоги в різних ситуаціях, спрямовану на попередження ускладнень та врятування життя потерпілого.

Студенти повинні вміти:

- володіти навичками реанімації;
- володіти навичками діагностики раптових захворювань та патологічних станів (вимірювати температуру тіла, артеріальний тиск, визначати та оцінювати пульс, дихання тощо);
- володіти технікою надання першої (долікарської) допомоги при травмах, кровотечах, утопленні, задушенні, ураженнях різними хімічними і фізичними факторами (електричним струмом, високою і низькою температурами, радіацією) та при отруєннях;
- розпізнати ознаки та надати першу допомогу при укусах змій, комах, собак та інших тварин;
- володіти технікою десмургії, транспортної іммобілізації та тимчасової зупинки кровотеч;
- володіти технікою беззондового промивання шлунку, ін'єкцій, інгаляцій;
- вміло користуватись доступними лікарськими препаратами;
- володіти навичками введення доступних лікарських препаратів в організм хворого при невідкладних станах (зовнішнє, ентеральне, парентеральне);
- володіти правилами роботи при бактеріологічній небезпеці;
- володіти правилами роботи в умовах стихійного лиха чи екстремальних ситуацій;
- використовувати набуті знання не тільки в побуті та особистому житті, а також і в повсякденній роботі з дітьми.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я», становить 72 год., із них 14 год. – лекції, 14 год. – практичні заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби

Тема 1. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.

Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Розвиток психіки і поведінка дитини. Профілактика нервовості. Форми неврозів та їх характеристика: істеричний невроз, астеничний невроз (неврастенія), невроз нав'язливих станів. Прояви неврастенії: порушення сну, нічні страхи, нічний енурез, заїкання. Профілактика неврозів.

Анатомо-фізіологічні особливості органа зору у дітей. Гострота зору. Порушення зору. Поняття про короткозорість, далекозорість, астигматизм, косоокість, дальтонізм. Вплив перегляду телепередач, читання і писання при поганому освітленні тощо на зір дитини. Анатомо-фізіологічні особливості органа слуху дитини. Основні причини порушень слуху у дітей. Гігієна слуху.

Анатомо-фізіологічні особливості кістково-м'язової системи дітей. Ознаки нормальної постави. Ознаки сутулої, лордотичної, кіфотичної, випрямленої постави. Причини виникнення та профілактика порушень постави. Визначення постави у дітей. Орієнтовні комплекси вправ для корекції постави у дітей. Сколіоз: причини виникнення, ступені тяжкості, значення своєчасного розпізнання для попередження прогресування викривлення хребта. Плоскостопість: етіологічні види плоскої стопи, перші ознаки, профілактика. Визначення форми стопи методом плантографії.

Основні поняття теми: вища нервова діяльність, неадекватна поведінка, невроз, короткозорість, далекозорість, астигматизм, косоокість, кон'юнктивіт, отит, постава, плоскостопість, плантографія.

Практичне заняття 1. Основи медичного догляду за хворим. Шляхи та техніка введення лікарських препаратів. Асептика, антисептика.

Тема 2. Основи мікробіології. Загальна характеристика і профілактика деяких інфекцій дихальних шляхів, кишкових, кров'яних інфекцій та інфекцій зовнішніх покривів.

Загальні поняття про мікробіологію та мікроорганізми. Походження інфекції. Види мікроорганізмів. Властивості збудників інфекційних захворювань. Поширення мікробів у природі. Механізм та шляхи передачі інфекції. Класифікація інфекційних хвороб за Л.В. Громашевським.

Імунітет. Види імунітету.

ГРВІ, грип; збудники, джерело інфекції, шляхи передачі, основні симптоми, ускладнення. Принципи лікування, догляд, надання невідкладної допомоги. Профілактика загальна, специфічна. Протиепідемічні заходи.

Туберкульоз. Збудник туберкульозу. Зараження туберкульозом. Особливості перебігу у дітей. Поняття про інфікування збудником туберкульозу. Профілактика захворювання.

Кишкові інфекції (холера, вірусний гепатит А, дизентерія, сальмонельоз, лептоспіроз): етіологія, джерело інфекції, шляхи передачі, основні симптоми захворювання, профілактика.

Кров'яні інфекції (СНІД, вірусні гепатити В і С): етіологія, джерело інфекції, шляхи передачі, групи ризику, основні симптоми захворювання, профілактика. Правовий та психосоціальний захист хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих.

Інфекції зовнішніх покривів (пращець, сказ): етіологія, джерело інфекції, шляхи передачі, основні симптоми захворювання, профілактика.

Основні поняття теми: мікробіологія, імунітет, бактерії, гриби, віруси, патогенність, вірулентність, інфекційна хвороба, ГРВІ, туберкульоз, холера, вірусний гепатит А, дизентерія, сальмонельоз, лептоспіроз, СНІД, вірусні гепатити В і С, правець, сказ.

Практичне заняття 2. Інвазійні (паразитарні) захворювання людини та їх профілактика.

Тема 3. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Профілактичні щеплення.

Дифтерія: збудник, шлях передачі, основні симптоми. Бактеріоносійство і його епідеміологічне значення. Характер місцевого ураження. Дифтерія зіва, дифтерійний круп, дифтерія носа, очей, дифтерія зовнішніх статевих органів, шкіри. Ускладнення дифтерії. Догляд за хворими. Значення профілактичних щеплень.

Кашлюк: збудник, шлях передачі, основні симптоми, форми захворювання. Догляд за хворим. Протиепідемічні заходи. Ускладнення та профілактика.

Кір: збудник, шлях передачі, основні симптоми. Сприйнятливність дітей до кору. Активна імунізація проти кору. Профілактика. Заходи у вогнищі.

Краснуха: збудник, шлях передачі, сприйнятливність дітей до краснухи. Основні симптоми. Відмінність від кору. Догляд за хворим. Ускладнення. Профілактика.

Скарлатина, вітряна віспа: збудник, джерело інфекції та шляхи поширення, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Профілактика.

Епідемічний паротит, менінгококова інфекція: збудники, шлях передачі, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Ускладнення.

Основні поняття теми: «дитячі інфекції», дифтерія, кашлюк, кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа, епідемічний паротит, менінгококова інфекція.

Практичне заняття 3. Дитячі інфекції. Вакцинація як метод формування штучного імунітету.

Змістовий модуль II

Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах

Тема 4. Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи та органів дихання.

Гіпертонічний криз як ускладнення гіпертонічної хвороби, ознаки, можливі ускладнення. Надання долікарської медичної допомоги. Ішемічна хвороба серця. Дві форми її прояву - стенокардія та інфаркт міокарду. Причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика. Гостра серцева недостатність, причини, основні ознаки. Надання долікарської медичної допомоги. Непритомність як прояв гострої судинної недостатності, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Поняття про колапс.

Бронхіальна астма як захворювання інфекційно-алергічної природи. Характеристика нападу бронхіальної астми. Надання долікарської медичної допомоги.

Кровохаркання та легенева кровотеча як ускладнення захворювань дихальної системи, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Основні поняття теми: гіпертонічна хвороба, гіпертонічний криз, гостра серцева недостатність, ішемія, стенокардія, інфаркт міокарда, інсульт, набряк легенів, бронхоспазм, бронхіальна астма.

Тема 5. Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях органів травлення, сечовиділення та при отруєннях.

Гострий гастрит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Шлунково-кишкова кровотеча як ускладнення виразкової хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Печінкова колька як ускладнення жовчокам'яної хвороби. Причини, ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.

Гострий цистит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, можливі ускладнення, профілактика. Ниркова колька як ускладнення нирковокам'яної хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Гострі отруєння, їх види. Принципи надання ДМД. Синдром інтоксикації.

Основні поняття теми: гастрит, дискінезія, ниркова колька, печінкова колька, гіповолемічний шок, регідратаційна терапія, дегідратація, антидот.

Практичне заняття 4. Долікарська медична допомога при невідкладних станах, які виникають при захворюваннях дихальної, серцево-судинної систем, органів травлення та сечовиділення. Долікарська медична допомога при отруєннях.

Тема 6. Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі.

Стадії термінального стану: переагонія, агонія, клінічна смерть. Основні ознаки термінальних станів. Ознаки клінічної смерті. Відносні та явні ознаки біологічної смерті. Реанімація. Заходи первинної реанімації при травмах. Методи проведення реанімації; підготовка потерпілого до реанімації; очищення верхніх дихальних шляхів від сторонніх предметів; фіксація язика; штучна вентиляція легень методами "рот в рот", "рот в ніс", непрямий (закритий) масаж серця. Методика проведення непрямого масажу серця дітям залежно від віку.

Визначення, класифікація та характеристика кровотеч залежно від виду ушкодження судин. Небезпека кровотеч. Методи зупинення кровотеч - тимчасове зупинення, поняття про остаточне зупинення кровотеч. Способи тимчасової зупинки кровотеч. Зупинення кровотеч у дитини, особливості його залежно від віку дитини. Особливості кровотрати у дитини.

Внутрішні кровотечі при ушкодженнях печінки і селезінки. Відкриті ушкодження живота, їх види, абсолютні ознаки проникних поранень органів черевної порожнини. Основні принципи надання долікарської медичної допомоги при ушкодженнях живота.

Основні поняття теми: кровотеча, реанімація, непрямий масаж серця, штучна вентиляція легень.

Практичне заняття 5. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація. Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі.

Тема 7. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах.

Опіки як наслідок ушкодження різними факторами. Термічні опіки, їх ступені. Поняття про опікову хворобу. Відмороження. Замерзання. Основні ознаки ушкоджень організму людини від дії низьких температур. Електротравма. Місцеві та загальні ознаки при ураженні електричним струмом та блискавкою. Утоплення. Долікарська медична допомога при опіках, відмороженнях, електротравмах, утопленні.

Долікарська медична допомога при травмах голови, шиї, хребта. Закриті травми головного мозку - струс, удар, здавлювання. Основні ознаки, особливості їх перебігу у дітей. Переломи кісток черепа, їх характерні ознаки, ускладнення. Принципи надання долікарської медичної допомоги при черепно-мозкових ушкодженнях. Ушкодження носа, очей, вуха, щелеп. Їх основні ознаки, ускладнення. Поранення шиї, їх види. Закриті та відкриті ушкодження хребта та спинного мозку, їх основні ознаки. Особливості транспортування та догляду за такими потерпілими.

Основні поняття теми: невідкладний стан, нещасний випадок, травма, штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця.

Практичне заняття 6. Долікарська медична допомога в загрозованих для життя людини станах при нещасних випадках.

Практичне заняття 7. Десмургія. Долікарська медична допомога при ушкодженнях м'яких тканин, суглобів і кісток.

4. Структура навчальної дисципліни

№ теми п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.								
Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби								
1.	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.	13	4	2	2	1	8	
2.	Основи мікробіології. Загальна характеристика і профілактика деяких інфекцій дихальних шляхів, кишкових, кров'яних інфекцій та інфекцій зовнішніх покривів.	13	4	2	2	1	8	
3.	Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Профілактичні щеплення.	6	4	2	2		2	
<i>Разом</i>		34	12	6	6	2	18	2
Змістовий модуль II.								
Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах								
4.	Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи та органів дихання.	4	2	2			2	
5.	Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях органів травлення, сечовиділення та при отруєннях.	6	4	2	2		2	
6.	Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі.	8	4	2	2		4	
7.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах.	18	6	2	4	2	10	
		38	16	8	8	2	18	2
<i>Разом за навчальним планом</i>		72	28	14	14	4	36	4

5. Навчально-методична карта дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я»

Разом: 72 год.: лекції – 14 год., практичні заняття – 14 год., індивідуальна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 36 год.

Коефіцієнт: 1,84

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Назва модуля	Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби			Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах			
Кількість балів за модуль	86 балів			98 балів			
№ теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату. (1 бал)	Основи мікробіології. Загальна характеристика і профілактика деяких інфекцій дихальних шляхів, кишкових, кров'яних інфекцій та інфекцій зовнішніх покривів. (1 бал)	Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Профілактичні щеплення. (1 бал)	Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи та органів дихання. (1 бал)	Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях органів травлення, сечовиділення та при отруєннях. (1 бал)	Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі. (1 бал)	Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах. (1 бал)
Теми практичних занять	Основи медичного догляду за хворим. Шляхи та техніка введення лікарських препаратів. Асептика, антисептика. (11 балів)	Інвазійні (паразитарні) захворювання людини та їх профілактика. (11 балів)	Дитячі інфекції. Вакцинація як метод формування штучного імунітету. (11 балів)	Долікарська медична допомога при невідкладних станах, які виникають при захворюваннях дихальної, серцево-судинної систем, органів травлення та сечовиділення. Долікарська медична допомога при отруєннях. (11 балів)		Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація. Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі. (11 балів)	Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах при нещасних випадках. (11 балів). Десмургія. Долікарська медична допомога при ушкодженнях м'яких тканин, суглобів і кісток. (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів		5 балів		5 балів	
ІНДЗ	30 балів						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль І.

Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків.

Інфекційні хвороби

Тема 1. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.

Практичне заняття 1. Основи медичного догляду за хворим. Шляхи та техніка введення лікарських препаратів. Асептика, антисептика (2 год).

І. Теоретична частина.

1. Температура тіла та її вимірювання.
2. Пульс та його визначення.
3. Спостереження за диханням та його визначення.
4. Визначення артеріального тиску.
5. Визначення добового діурезу.
6. Догляд за хворими під час блювання та промивання шлунка беззондовим методом.
7. Догляд за хворою дитиною (режим для хворих, вимірювання температури тіла, провітрювання, переміна постільної та натільної білизни, особиста гігієна хворої дитини, профілактика пролежнів).
8. Лікарські препарати, способи їх застосування (зовнішнє, ентеральне, парентеральне).

ІІ. Практична частина.

1. Проведення вимірювання пульсу, температури тіла, підшкірної, внутрішньо шкірної, внутрішньом'язової, внутрішньовенної ін'єкцій.

Основна література: 1,2,3

Додаткова література: 5,6,7

Тема 2. Основи мікробіології. Загальна характеристика і профілактика деяких інфекцій дихальних шляхів, кишкових, кров'яних інфекцій та інфекцій зовнішніх покривів.

Практичне заняття 2. Інвазійні (паразитарні) захворювання людини та їх профілактика (2 год).

І. Теоретична частина.

1. Ознайомитися з загальним виглядом аскариди, гострика, волосоголовця, карликового цип'яка, вошей, коростяного кліща.
2. Користуючись текстом навчального посібника, скласти пам'ятку профілактики гельмінтозів у дошкільному закладі.
3. Описати паразита та його зовнішній вигляд, локалізацію паразитування в організмі, симптоми і перебіг захворювання (у вигляді таблиці).

ІІ. Рішення клінічних задач.

Основна література: 3, 4

Додаткова література: 1,2,8

Тема 3. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Профілактичні щеплення.

Практичне заняття 3. Дитячі інфекції. Вакцинація як метод формування штучного імунітету (2 год).

І. Теоретична частина.

1. Вирішення тестових завдань.
2. Знайомство з термінологією по темі заняття.
3. За основними симптомами визначити дитяче інфекційне захворювання (рішення клінічних задач).
4. Знайомство з календарем профілактичних щеплень.

Основна література: 3,5

Додаткова література: 1,2,8

Змістовий модуль II

Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозових для життя станах

Тема 4. Долікарська медична допомога в загрозових для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи та органів дихання.

Тема 5. Долікарська медична допомога в загрозових для життя людини станах, які виникають при захворюваннях органів травлення, сечовиділення та при отруєннях.

Практичне заняття 4. Долікарська медична допомога при невідкладних станах, які виникають при захворюваннях дихальної, серцево-судинної систем, органів травлення та сечовиділення. Долікарська медична допомога при отруєннях (2 год).

I. Теоретична частина.

1. Синдром гострої судинної недостатності (непритомність, колапс, шок). Долікарська медична допомога.

2. Гіпертензійний синдром та його ускладнення (інсульт, гостра серцева недостатність, інфаркт). Долікарська медична допомога.

3. Синдром бронхоспазму та ларінгоспазму. Долікарська медична допомога при бронхіальній астмі, несправжньому крупі.

4. Печінкова і ниркова коліки. Долікарська медична допомога.

5. Долікарська медична допомога при отруєннях.

II. Рішення ситуаційних задач.

Основна література: 3,4

Додаткова література: 3,4,7

Тема 6. Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі.

Практичне заняття 5. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація.

Перша допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності, дихання та кровотечі.

I. Виконання практичної роботи.

1. Основні ознаки термінальних станів.

2. Методи проведення реанімації:

а) підготовка потерпілого до реанімації;

б) очищення верхніх дихальних шляхів від сторонніх предметів;

в) методи фіксації язика;

г) вентиляція легень методами «рот в рот», «рот в ніс», Сільвестра, Калістова тощо;

д) непрямий (закритий) масаж серця.

3. Особливості проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень немовлят, дошкільнят та підлітків.

4. Оволодіння практичними навичками тимчасової зупинки кровотечі

а) накладання тиснучої пов'язки;

б) накладання джгута;

в) накладання джгута-закрутки.

5. Ефективність проведення реанімації.

II. Перевірка виконання непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень умовно потерпілому.

Основна література: 3,4

Додаткова література: 3,4,7

Тема 7. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах.

Практичне заняття 6. Долікарська медична допомога в загрозових для життя людини станах при нещасних випадках.

I. Практичне навчання по наданню долікарської медичної допомоги при опіках, відмороженнях, електротравмі, утопленні, укусах тварин та комах.

Основна література: 3,4

Додаткова література: 3,4,7

Практичне заняття 7. Десмургія. Долікарська медична допомога при ушкодженнях м'яких тканин, суглобів і кісток.

I. Виконання практичної роботи.

1. Засвоїти правила і техніку накладання м'яких пов'язок та індивідуального перев'язочного пакету.

2. Навчитись розрізняти ушкодження суглобів і кісток, надавати долікарську медичну допомогу при вивихах та переломах, оволодіти навичками накладання шин.

3. ДМД при пораненнях, профілактика ускладнень ран (правцю, газової гангрені, сепсису).

Основна література: 3,4

Додаткова література: 3,4,7

7. Самостійна робота

Змістовий модуль I. Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби (18 год.)

1. Раціональне харчування дітей різного віку. Особливості харчування хворої дитини.
2. Профілактика харчових отруєнь. Методи очищення власного організму від токсичних речовин.
3. Основні захворювання органів травлення у дітей: гастрит, гастродуоденіт, дискінезія жовчовивідних шляхів.
4. Загартовування, гімнастика та фізична культура дітей.
5. Особиста гігієна дітей дошкільного та шкільного віку.
6. Загальні відомості про етіологію та патогенез захворювань шкіри.
7. Венеричні хвороби та їх профілактика.
8. Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної, дихальної, травної, сечової систем дітей.
9. Поняття росту і розвитку. Період внутрішньоутробного розвитку. Профілактика порушень здоров'я дитини в ембріогенезі.
10. Вікові періоди розвитку дитини. Загальна характеристика. Хвороби дітей, їх профілактика та лікування.
11. Оцінювання фізичного розвитку дитини за показниками маси тіла, довжини тіла (сидячи, стоячи), окружності грудної клітки, окружності голови. Значення антропометричних даних.
12. Генетичні чинники формування здоров'я дитини. Медико-генетичне консультування та його роль у виявленні проблем формування здоров'я дитини.
13. Закономірності адаптації дитини до дошкільного дитячого закладу та школи. Роль педагога в організації життя дітей в період адаптації.
14. Санітарно-гігієнічні вимоги до дитячих закладів (дитячого садка, школи) (освітлення, повітряне середовище, опалення, вентиляція, водопостачання, прибирання приміщень).
15. Розпорядок дня в дитячому садочку та гігієнічні норми організації навчальної роботи у школі: урок, перерва, суспільно корисна праця, канікули.
16. Біологічний і календарний вік. Ризики для здоров'я дитини залежно від ступеня невідповідності параметрів біологічного і календарного віку.
17. Групи здоров'я дітей. Контроль за станом здоров'я дітей в умовах дитячого дошкільного закладу та школи.

Основна література: 1, 2, 3, 5.

Додаткова література: 1, 2, 5, 6, 7, 8.

Змістовий модуль II. Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах (18 год.)

1. Пневмоторакс. Види та заходи по наданню долікарської медичної допомоги, профілактика.
2. Гострий гастрит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
3. Шлунково-кишкова кровотеча, ознаки, причини, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
4. Печінкова колька як ускладнення жовчокам'яної хвороби. Причини, ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.

5. Гострий цистит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
  6. Ниркова колька, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.
  7. Гострі отруєння, їх види. Принципи надання долікарської медичної допомоги, профілактика. Синдром інтоксикації.
  8. Стадії термінального стану: передагонія, агонія, клінічна смерть. Основні ознаки термінальних станів.
  9. Вивихи. Переломи кісток. Закриті та відкриті переломи кісток, ознаки, долікарська допомога.
  10. Травми хребта, кісток тазу, черепно-мозкові травми: ознаки та перша медична допомога.
  11. Черепно-мозкова травма: її види, ознаки та перша медична допомога.
- Основна література: 3, 4, 5, 6.
Додаткова література: 3, 4, 7.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби (18 год.)		
Тема 1. Основи медичного обслуговування хворих. Захворювання дітей та підлітків. Інфекційні хвороби.	практичне заняття, модульна контрольна робота	5
		5
Змістовий модуль II. Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах (18 год.)		
Тема 2. Долікарська медична допомога при невідкладних та загрозливих для життя станах.	практичне заняття, модульна контрольна робота	5
		5
<i>Всього: 36 год.</i>	<i>Всього: 20 балів</i>	

8. Індивідуальне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи медичних знань і охорони здоров'я» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **30 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1. і 8.2.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)**

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	12
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30

Таблиця 8.2.

**Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)**

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	Відмінно
Достатній	20-27	Добре
Середній	11-19	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

**Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни
«Основи медичних знань і охорони здоров'я»**

1. Вплив харчування вагітної жінки на організм майбутньої дитини.
2. Вплив на організм майбутньої дитини лікарських засобів, які приймає вагітна жінка.
3. Вплив захворювань матері та шкідливих звичок на організм майбутньої дитини.
4. Роль сім'ї у вихованні повноцінної дитини.
5. Спадкові захворювання.
6. Валеологічне виховання дошкільнят.
7. Шкідливий вплив тютюнопаління на організм людини.
8. Шкідливий вплив вживання алкогольних напоїв на організм людини.
9. Шкідливий вплив вживання наркотичних речовин на організм людини.
10. Вплив радіоактивного випромінювання на організм людини.
11. Вплив електромагнітного випромінювання на організм людини.
12. Вплив генетично-модифікованих продуктів на організм людини.
13. Методи загартовування організму.
14. Вегетаріанство. За та проти.
15. Роль рухової активності в збереженні здоров'я.
16. Дотримання водного балансу організму як запорука його здоров'я.
17. Профілактика захворювань серця серед дітей дошкільного та шкільного віку.

18. Профілактика захворювань органів дихання серед дітей дошкільного та шкільного віку.
19. Профілактика захворювань органів травлення серед дітей дошкільного та шкільного віку.
20. Хвороби брудних рук та їх профілактика.
21. Заїкання. Причини виникнення та способи лікування.
22. Профілактика захворювань сечовидільної системи серед дітей дошкільного та шкільного віку.
23. Поширення мікроорганізмів та їх роль у природі та житті людини.
24. Роль хребта у підтримці нормального функціонування організму.
25. Вакцини і вакцинація. За та проти.
26. Неспецифічна профілактика туберкульозу та БЦЖ вакцинація.
27. Як попередити поширення СНІДу.
28. Методи контрацепції.
29. Роль народної і нетрадиційної медицини у профілактиці та лікуванні хвороб.
30. Військово-польова медицина. Надання невідкладної допомоги пораненим.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), практичні заняття, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 10.1, табл. 10.2.

Таблиця 10.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності	Бал	∑ балів
1. Відвідування лекцій	1	7 x 1 = 7
2. Відвідування практичних занять	1	7 x 1 = 7
3. Виконання практичних занять	10	7 x 10 = 70
5. Виконання мод. контр. роботи	25	2 x 25 = 50
6. ІНДЗ	30	30
7. Самостійна робота	5	4 x 5 = 20
РАЗОМ БАЛІВ		184

Розрахунок коефіцієнта: $184 : 100 = 1,84$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 10.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі,

	достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття та самостійна робота							Вид контролю
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ПМК Коефіцієнт – 1,84
15	10	15	5	10	15	20	
МКР 1 – 25 балів			МКР 2 – 25 балів				
Відвідування – 14 балів							
ІНДЗ – 30 балів							

12. Методичне забезпечення

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Основи медичних знань і охорони здоров'я».

13. Питання до модульного контролю

1. Поняття росту і розвитку. Період внутрішньоутробного розвитку. Профілактика порушень здоров'я дитини в ембріогенезі.
2. Період новонародженості. Загальна характеристика доношеної новонародженої дитини. Основні проблеми здоров'я дитини у період новонародженості.
3. Хвороби новонароджених дітей. Захворювання шкіри. Захворювання пупка. Асфіксія новонароджених дітей. Внутрішньочерепна родова травма.
4. Основи догляду за новонародженою дитиною. Предмети індивідуального догляду.
5. Грудний період. Загальна характеристика. Хвороби грудного періоду.
6. Гігієна дитини та основи медичного догляду за хворою дитиною грудного періоду. Предмети індивідуального догляду.
7. Переддошкільний, або старший ясельний період. Загальна характеристика. Хвороби дітей та їх наслідки для здоров'я дитини у подальших вікових періодах.
8. Дошкільний вік. Загальна характеристика. Хвороби дітей дошкільного віку та особливості їх профілактики та лікування.
9. Молодший шкільний вік. Загальна характеристика. Хвороби дітей молодшого шкільного віку, їх профілактика та лікування.
10. Фізичний і нервово-психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку.
11. Оцінювання фізичного розвитку дитини за показниками маси тіла, довжини тіла (сидячи, стоячи), окружності грудної клітки, окружності голови. Значення антропометричних даних.
12. Акселерація та ретардація розвитку дітей. Роль соціальних, біологічних чинників та факторів навколишнього середовища у забезпеченні нормального розвитку дитини.
13. Генетичні чинники формування здоров'я дитини. Медико-генетичне консультування та його роль у виявленні проблем формування здоров'я дитини.
14. Закономірності адаптації дитини до дошкільного дитячого закладу та школи. Роль педагога в організації життя дітей в період адаптації.
15. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки та будинку дитячого закладу (дитячого садка, школи).
16. Освітлення, повітряне середовище, опалення, вентиляція, водопостачання, прибирання приміщень дитячого навчального закладу.
17. Організація режиму дня в дошкільному закладі та школі. Навчальне обладнання.
18. Розумова працездатність дошкільників. Рання втома та психолого-педагогічні особливості її профілактики та подолання.
19. Гігієнічні норми організації навчальної роботи в школі: урок, перерва, суспільно корисна праця, канікули.
20. Біологічний і календарний вік. Ризики для здоров'я дитини залежно від ступеня невідповідності параметрів біологічного і календарного віку.
21. Групи здоров'я дітей. Контроль за станом здоров'я дітей в умовах дитячого дошкільного закладу та школи.
22. Уроджені дефекти опорно-рухового апарату. Порушення постави. Плоскостопість.
23. Запобігання викривленню хребта і розвитку плоскостопості. Комплекс вправ для профілактики порушень постави.
24. Гігієнічні вимоги до навчальних меблів та робочої пози учня. Гігієнічні основи фізичного виховання учнів.
25. Особливості процесу травлення у дітей. Значення основних компонентів їжі для розвитку дитини, збереження і зміцнення її здоров'я.
26. Калорійність добового раціону. Якісний склад добового раціону. Режим та організація харчування.
27. Профілактика харчових отруєнь. Методи очищення власного організму від токсичних речовин.
28. Недостатнє харчування та його наслідки: дистрофія, затримка росту і розвитку. Надмірне харчування, ожиріння. Зміни в організмі при ожирінні. Вегетаріанство як система харчування.
29. Основні захворювання органів травлення у дітей: гастрит, гастродуоденіт, дискінезія жовчовивідних шляхів.

30. Органи зору та слуху як важливі складники сенсорної системи організму. Їх значення для розвитку дитини та адаптації у навколишньому середовищі.
31. Основні причини порушення слуху у дітей дошкільного і шкільного віку. Поняття про сіркову пробку. Гострий та хронічний отит.
32. Особливості зорового апарату дитини. Причини та ознаки короткозорості у дітей. Поняття про астигматизм, далекозорість, дальтонізм.
33. Гігієнічні норми читання, письма, перегляду програм телебачення та їх дотримання як шлях до попередження порушень органів зору у дітей дошкільного і шкільного віку.
34. Вікові особливості підшкірно-жирової клітковини у дітей. Стафіло- та стрептодермії: причини їх виникнення, заходи профілактики.
35. Короста, педикульоз: причини їх виникнення, небезпека, яку вони несуть, заходи профілактики.
36. Загальна класифікація інфекційних захворювань (за Л.В. Громашевським). Гострі респіраторні вірусні інфекції та особливості їх клінічного перебігу у дітей.
37. Дитячі хвороби з групи інфекцій дихальних шляхів. Догляд за хворими на грип та ГРВІ.
38. Дифтерія, кір, скарлатина: шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика, протиепідемічні заходи.
39. Вітряна віспа, краснуха: шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика в умовах дитячого закладу.
40. Кашлюк, епідемічний паротит, епідемічний менінгіт: шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика в умовах дитячого закладу.
41. Паразитарні захворювання (ентеробіоз, аскаридоз) і особливості їх перебігу у дітей. Профілактика гельмінтозів.
42. Кишкові інфекції (холера, дизентерія): шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика в умовах дитячого закладу.
43. СНІД та вірусні гепатити В та С. Причини виникнення, наслідки та профілактика.
44. Захворювання органів дихання: туберкульоз, пневмонія, бронхіт. Причини виникнення, прояви та профілактика.
45. Методи формування штучного імунітету. Профілактичні щеплення.
46. Гіпертонічний криз: ознаки, можливі ускладнення. Надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
47. Методика вимірювання артеріального тиску. Його характеристики.
48. Методика вимірювання частоти серцевих скорочень та дихальних рухів. Їх характеристики.
49. Методика проведення внутрішньом'язевих та внутрішньовенних ін'єкцій.
50. Ішемічна хвороба серця - стенокардія та інфаркт міокарду. Причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
51. Гостра серцева недостатність, причини, основні ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.
52. Бронхіальна астма. Характеристика та причини нападу бронхіальної астми. Надання долікарської медичної допомоги.
53. Кровохаркання та легенева кровотеча як ускладнення захворювань дихальної системи, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.
54. Пневмоторакс. Види та заходи по наданню долікарської медичної допомоги, профілактика.
55. Гострий гастрит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
56. Шлунково-кишкова кровотеча, ознаки, причини, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
57. Відмінності кровотечі з органів дихання та органів травлення.
58. Печінкова колька як ускладнення жовчокам'яної хвороби. Причини, ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.

59. Гострий цистит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика.
60. Ниркова колька, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.
61. Гострі отруєння, їх види. Принципи надання долікарської медичної допомоги, профілактика. Синдром інтоксикації.
62. Стадії термінального стану: передагонія, агонія, клінічна смерть. Основні ознаки термінальних станів.
63. Ознаки клінічної смерті. Відносні та явні ознаки біологічної смерті. Реанімація (штучна вентиляція легень, непрямий (закритий) масаж серця).
64. Методика проведення штучної вентиляції легень та непрямого масажу серця дітям залежно від віку.
65. Кровотечі. Перша допомога при артеріальній, венозній, капілярній та носовій кровотечі.
66. Перша допомога при носовій кровотечі. Внутрішні кровотечі при ушкодженнях печінки і селезінки, основні принципи надання долікарської медичної допомоги.
67. Опіки та специфіка першої допомоги відповідно до їх виду.
68. Обмороження та його ступені залежно від тяжкості. Перша допомога при обмороженнях.
69. Електротравма, перша допомога.
70. Тепловий і сонячний удар, заходи попередження і першої допомоги.
71. Перша допомога при укусах бджіл, ос, комарів та отруйних членистоногих.
72. Перша допомога при укусах змій. Укуси тварин, хворих на сказ.
73. Перша допомога при потраплянні в організм дитини чужорідного тіла.
74. Перша допомога при утопленні.
75. Десмургія. Поняття про асептику та антисептику.
76. Вивихи. Переломи кісток. Закриті та відкриті переломи кісток, ознаки, долікарська допомога.
77. Травми хребта, кісток тазу, черепно-мозкові травми: ознаки та перша медична допомога.
78. Черепно-мозкова травма: її види, ознаки та перша медична допомога.

14. Рекомендована література

Базова

1. Пропедевтична педіатрія / Майданник В.Г., Бурлай В.Г., Гнатейко О.З. - Вінниця: Нова книга, 2012.- 880 с.
2. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми / За ред. В.Г.Майданника, К.Д. Дуки / - К.: Знання України, 2002. – 356 с.
3. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я. Навчальний посібник. 5-е видання, виправлене та доповнене. - К., Арістей, 2008.
4. Основи медичних знань та долікарської допомоги / За редакцією Я.І. Федонюка, В.С. Грушка. / - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 728 с.
5. Основи медичних знань / Р.О. Валецька. - Луцьк: Волинська книга, 2007.
6. Гишак Т.В., Долина О.В. Основи медичних знань та медицина катастроф. Навчальний посібник. - К., 2003.

Допоміжна

1. Майданник В.Г., Бурлай В.Г., Бережної В.В. Ваш ребенок. - К., 2002.
2. Навчальний посібник з педіатрії / Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г. та ін. — К., 2013. — 208 с.
3. Невідкладні стани у внутрішній медицині / Баран С.В. — К., 2012. — 136 с.
4. Перша медична допомога / Петриченко Т.В. — К., 2012. — 272 с.
5. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка / Савка Л.С., Разінкова Л.І. — К., 2013. — 480 с.
6. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка / За ред. В.І. Литвиненка. — К., 2012. — 424 с.
7. Практичні роботи з курсу «Основи медичних знань» / Укл. Мойсак О. Д. - К., 2014.
8. Чеботарьова В.Д., Майданник В.Г. Пропедевтична педіатрія. - К., 1999.

Робоча програма навчальної дисципліни
«Основи медичних знань і охорони здоров'я»

Укладач: *Петренко Олексій Олександрович*, кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка